

MediaWise Réamhrá

Sa lá atá inniu ann bíonn leanaí timpeallaithe ag teachtaireachtaí margaíochta i bhformhór na réimsí ina saol. Tá na teachtaireachtaí sin chomh forleathan agus chomh háititheach go bhfuil sé tábhachtach a chur ina luí ar leanaí na nithe atá á rá ag na teachtaireachtaí sin a thuiscint.

Is Acmhainn litearthachta SAOR IN AISC é MediaWise a forbraíodh le húsáid sna ranganna Bunscoile go léir. An aidhm atá leis ná cuidiú le leanaí a bhfeasacht agus a dtuiscint ar na meáin, ar fhógraíocht agus ar mhargaíocht a fhorbairt. Cuideoidh sé seo le leanaí cinntí níos eolasaí a dhéanamh faoina riachtanais agus a mianta bunaithe ar na teachtaireachtaí margaíochta atá mórthimpeall orthu.

Cuspóir foghlama

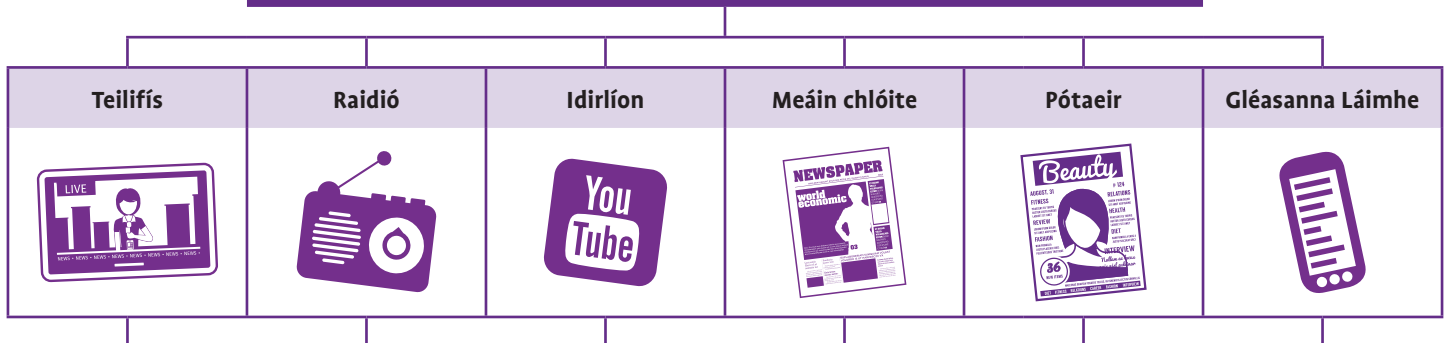
Is é cuspóir MediaWise na scileanna saoil a thabhairt do leanaí a mbeidh gá acu leo chun smacht iomlán a fháil ar na cineálacha éagsúla meáin a bhíonn ag síorathrú agus a bhíonn ar fáil dóibh. Bunaithe ar an gcreat inniúlachta don litearthacht sna meáin a chuir Údarás Craolacháin na hÉireann ar fáil, tá sé mar aidhm leis an acmhainn seo cuidiú le leanaí tuiscint a fháil ar ábhair agus seirbhísí agus meastóireacht chriticiúil a dhéanamh orthusan ionas gur féidir leo roghanna eolasacha sna meáin chraolta, chlóite agus eile a dhéanamh.

Torthaí foghlama

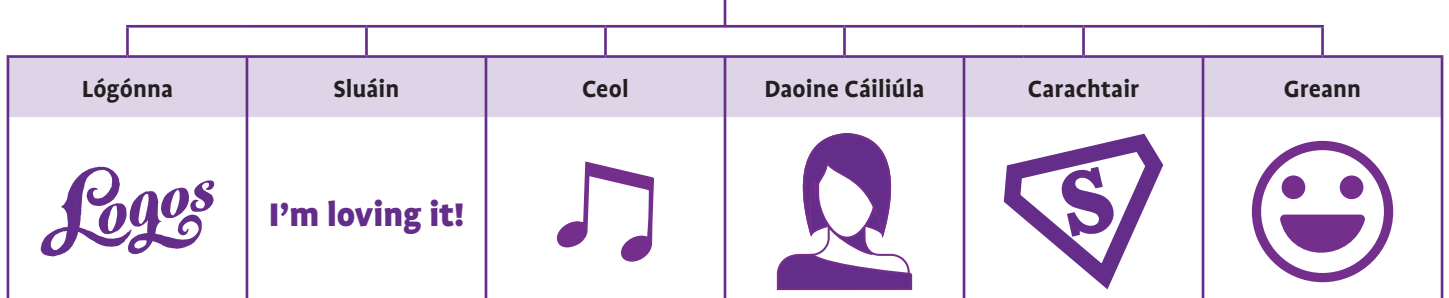
Ar chur i gcrích na hacmhainne seo beidh na leanaí in ann na nithe seo a dhéanamh:

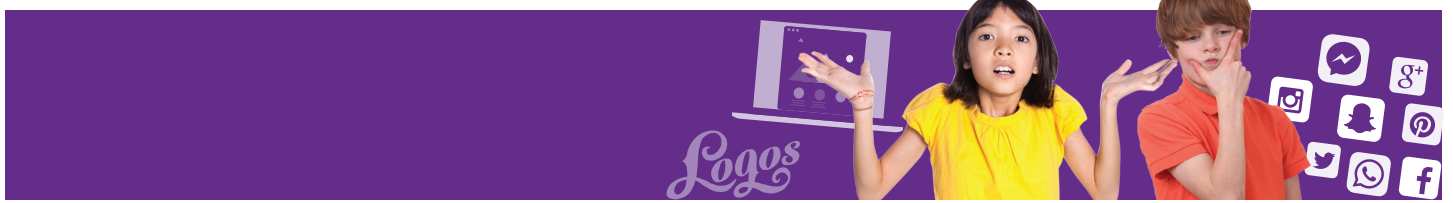
- Sainaitint – cineálacha éagsúla fógraíochta a shainaitint agus cur síos a dhéanamh orthu
- Anailísiú – cuspóir raon fógraí a thuiscint, chomh maith leis na teicnící a úsáidtear chun tionchar a imirt ar dhaoine
- Míniú – a mhíniú conas a mhúnlaíonn rialacha na fógraí a fheicimid
- Meastóireacht – cuidiú le leanaí smaointeoireacht chriticiúil a fhorbairt faoin saol tráchtála timpeall orthu agus cuidiú leo roghanna níos eolasaí a dhéanamh.

Cad iad na meáin chumarsáide?

Fógraíocht

Fócas Curaclaim

Cuideoidh naisc churaclaim leat a fheiceáil conas a nascann MediaWise le do chuid teagaisc chun cuidiú le forbairt na foghlama i do sheomra ranga. Cuimsíonn an acmhainn seo a lán réimsí, mar shampla Teanga, OSPS, OSIE, SESE, Drámaíocht, Tíreolaíocht, na hAmharcealaíona, Stair agus Matamaitic.

Naisc Churaclaim do Ranganna na Naíonán Sóisearach agus Sinsearach

Teanga	OSPS	OSIE	Drámaíocht	Stair	Matamaitic
--------	------	------	------------	-------	------------

Ag úsáid MediaWise

Is acmhainn ar líne é MediaWise. Tá ocht gceacht ann le haghaidh gach gráid ranga, ag forbairt ar bhealach bíseach thar thréimhse forbartha an linbh. Is féidir leat úsáid a bhaint as MediaWise i gceachtanna le linn na seachtaine scoile, mar go mbaintear leas san acmhainn seo as modheolaíochtaí éagsúla teagaisc agus foghlama ar fud churaclam na bunscoile.

Dearadh gach ceacht mar sheisiún 40 nóiméad. Cuimsítear i nótaí an mhúinteora imlíne de gach ceacht lena n-áirítear iad seo a leanas:

- An cuspóir foghlama (cuspóir an cheachta)
- An toradh foghlama
- Na hacmhainní le húsáid
- An mhodheolaíocht.

Treoir mhionsonrach don cheacht, lena n-áirítear:

- Bileoga oibre na ndaltaí
- Gníomhaíochtaí
- Gníomhaíochtaí idirghníomhacha.

Is féidir leat iad seo a úsáid go solúbtha agus iad a chur in oiriúint don méid ama a bheidh ar fáil duit.

Áiríonn MediaWise roinnt fíorfhógraí freisin mar thagairt ar féidir úsáid a bhaint astu le linn na gceachtanna agus chun gníomhaíochtaí eile litearthachta sna meáin a spreagadh amach anseo.

Buíochas

Is mian le **safefood** buíochas a ghabháil le gach duine a bhí páirteach sa tionscadal, go háirithe na múinteoirí scoile agus na leanaí a ghlac páirt sa chéim phiólótach agus a chuir a gcuid ama atá thar a bheith luachmhar ar fáil go fial flaithiúil chun an acmhainn a fhorbairt ag an gcéim sin.

Ní fhéadfaí MediaWise a fhorbairt gan cion agus dianobair Sheena Horgan, Iriseoir, Údar agus Sainchomhairleoir sa Mhargaíocht Shóisialta, i bhforbairt struchtúr agus imlíne ábhair na hacmhainne agus comhairle agus ionchur Gearoid McCauley, Múinteoir i mBunscoil St. Senan's, Inis Córthaidh, mar chleachtóir lán taithí. Bhí páirt lárnach ag Corinna Hardgrave, Ollscoil Chathair Bhaile Átha Cliath atá ina Comhalta de chuid **safefood**, i bhforbairt an tionscadail. Tá liosta iomlán na gcomhaltaí comhairleach ag deireadh na hacmhainne seo.

Topaicí agus ceachtanna

Topaic 1

Cad iad na meáin chumarsáide?

Ceacht 1

Na meáin a mhíniú agus a thuiscint

Ceacht 2

Fógraíocht a mhíniú agus a thuiscint

Topaic 2

An teachtaireacht agus na mothúcháin is bun leis na meáin chumarsáide

Ceacht 3

Sainaithin na bunmhothúcháin a bhraithimid (sonas, míshonas, fearg, leadrán, ionadh, eagla) agus mol cén 'chuma' a d'fhéadfadh a bheith ar na mothúcháin sin

Ceacht 4

Faigh tuiscint ar cad is brí le riachtanas agus le mian agus cén difríocht atá eatarthu

Topaic 3

Cé hiad an lucht éisteachta agus féachana?

Ceacht 5

Sainaithin clár teilifíse a thaitníonn leo agus déan cur síos ar cén fáth

Ceacht 6

Déan do mhachnamh ar cad a d'fhéadfadh a bheith i gceist le "bonn tuisceana"

Topaic 4

An tionchar a bhíonn ag na meáin chumarsáide orainn

Ceacht 7

Déan cur síos ar cad is brí le 'háitiú' (rud a chur ina luí ar dhuine) agus conas a oibríonn sé sin

Ceacht 8

Déan idirdhealú idir na fíorchodanna agus na codanna fantaisíochta a bhaineann le fógra

Ba cheart go gcuideodh MediaWise le haghaidh na Naíonán Sóisearach agus Sínsearach leis na leanaí na nithe seo a dhéanamh:

1. An difríocht idir cineálacha éagsúla meán a aithint agus a ainmniú.
2. Cur síos a dhéanamh ar cad is fógraíocht ann.
3. Roinnt mothúchán bunúsach a shainaithint (sonas, míshonas, fearg, leadrán, ionadh, eagla).
4. An difríocht idir riachtanas agus mian a thuiscint.
5. Cur síos a dhéanamh ar chlár teilifíse ar leith a thaitníonn leo agus é sin a roinnt leis an rang.
6. A thuiscint go mbíonn spéiseanna éagsúla ag leanaí, agus go mbíonn boinn tuisceana ag na meáin faoi na nithe a thaitníonn le leanaí agus na roghanna atá ag buachaillí agus ag cailíní bunaithe ar an inscne amháin.
7. A thuiscint go gciallaíonn áitiú ar dhuine a chur ina luí ar dhuine rud éigin a dhéanamh nó a smaoineamh.
8. A thuiscint gur féidir fógraí a shuíomh san fhíorshaol nó i saol na samhlaíochta, nó i meascán den dá rud.
9. A shainaithint go bhféadfaidh go dtaitneoidh fógraí le leanaí atá suite i saol na samhlaíochta.

Naisc Churaclaim

Teanga

Teanga ó bhéal

Rannpháirtíocht, éisteacht agus aird

- Spéis agus comhaird a léiriú agus éisteacht ghníomhach a dhéanamh ar mhaithe le spraoi agus ar chúiseanna faoi leith.

Gnásanna sóisialta agus feasacht ar dhaoine eile

- A aithint go n-athraíonn an stíl chainte ag brath ar an ngaol idir dhaoine agus ar an lucht éisteachta agus tuiscint a léiriú ar riachtanais an éisteora agus comhráite a thosú, a leanúint, páirt a ghlacadh iontu agus freagra a thabhairt ar dhaoine eile i bhfocail nó go neamhbhriathartha le tacaíocht de réir mar is gá.
- Teanga a úsáid go muiníneach chun oibriú i bpáirt le daoine eile agus torthaí na hoibre a roinnt le lucht éisteachta a aithníonn siad agus nach n-aithníonn siad.

Tuiscint

Struchtúr abairte agus gramadach

- Úsáid a bhaint as abairtí comhleanúnacha leis an aimsir cheart, le hord ceart na bhfocal agus le struchtúr ceart na habairte agus sainmhíniú cuí a thabhairt is an abairt ag éirí níos cuimsithí de réir a chéile, le tacaíocht de réir mar is gá.

Fiosrú agus úsáid

Iarratais agus ceisteanna

- Riachtanais agus roghanna pearsanta a chur in iúl agus iarratais a dhéanamh ar bhealach muiníneach.
- Ceisteanna a chur agus freagraí a thabhairt de réir mar is gá, chun cabhair a lorg, teacht ar eolas agus ar thuiscint agus chun smaointeoireacht a shoiléiriú agus a leathnú.

Catagóiriú

- Réimse daoine, rudaí, imeachtaí agus eispéireas a ainmniú, iad a chatagóiriú agus eolas níos doimhne ar an ábhar agus níos mó tuisceana ina leith a léiriú, le tacaíocht de réir mar is gá.

Athinsint agus mionléiriú

- Scéalta agus insintí pearsanta a bhíonn ag dul chun castachta a insint agus a athinsint san ord ceart do lucht éisteachta a aithníonn siad agus nach n-aithníonn siad agus iad ag úsáid aimsirí agus stór focal ó bhéal cuí.

Eolas, míniú agus údar a thabhairt

- Pointí eolais a sholáthar agus a mhíniú, agus údar a thabhairt leo do lucht éisteachta a aithníonn siad agus nach n-aithníonn siad, ag úsáid teanga shainiúil an ábhair, le tacaíocht de réir mar is gá.

Léitheoireacht

Cumarsáid

Rannpháirtíocht

- Páirt a ghlacadh i léitheoireacht agus sult a bhaint as bheith ag éisteacht léi, agus labhairt faoi bhrí agus faoi léirmhíniú focal scríofa agus léaráidí le daoine eile.

Inspreagadh agus Rogha

- Téacs** i réimse seánra í a roghnú, a léamh agus cumarsáid a dhéanamh ina thaobh, ar mhaithe le pléisiúr agus le spéis.

Tuiscint

Gnásanna Cló

- Gnásanna bunúsacha an chló a aithint agus a úsáid

Foclóir Léitheoireachta

- Labhairt faoi stór focal nua léitheoireachta agus é a úsáid de réir mar a thagann sé aníos trí tharraingt ar chomhthéacs, focail le brí ionannach agus focail leis an bhfuaim chéanna ach le brí dhifriúil chun cabhrú leis an tuiscint.

Fiosrú agus úsáid

Cuspóir, seánra agus guth

- Taithí a fháil ar ghnéithe aeistéitiúla, cruthaitheacha agus samhlaíochta téacs** agus freagairt dóibh, agus ar réimse seánra í, agus tosaíochtaí agus tuairimí a chur in iúl.

Tuiscint

- Sonraí tábhachtacha i dtéacs** a thabhairt chun cuimhne, iad a phlé agus a athinsint san ord ceart agus na príomhphointí eolais i dtéacs** a aithint.
- Dul i ngleic le téacs** agus brí a bhaint as trí raon straitéisí tuisceana a úsáid le linn obair a dhéanamh go neamhspleách nó i bpáirt.

Scríbhneoireacht

Cumarsáid

Rannpháirtíocht

- Páirt a ghlacadh i scríbhneoireacht, agus taitneamh a bhaint aisti, chun cumarsáid a dhéanamh le daoine eile.

Tuiscint

Gnásanna Cló agus Struchtúr Abairte

- Gnásanna bunúsacha an chló chomh maith le struchtúr abairte a úsáid.

Fiosrú agus úsáid

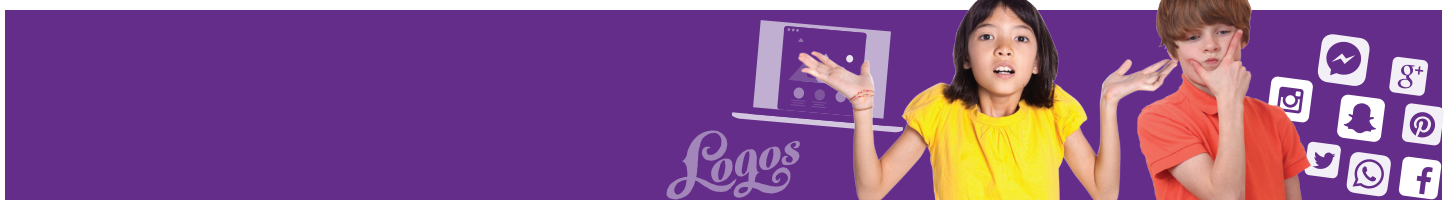
Cuspóir, Seánra agus Guth

- Pictiúir agus scríbhneoireacht a dhéanamh agus tuiscint acu ar an gcuspóir agus ar an lucht éisteachta araon, le linn dóibh téacsanna** a chruthú i réimse seánra í d'fhonn guth ar leith a fhorbairt ina gcuid scríbhneoireachta chun a gcuid tuairimí, eolais agus taithí a chomhroinnt.

Freagairt agus Intinn an údair

- Brí a gcuid téacsanna** féin a chomhroinnt agus tuiscint a léiriú trí fhreagairt do théacs** daoine eile.

**áitítear i dtéacs gach táirge teanga: ó bhéal, scríofa, braille, físeach, braite, leictreonach agus digiteach

Naisc Churaclaim ar lean

OSPS

Mise

Mise agus an domhan mór

- A aithint go bhfaigheann sé/sí eolas ó an-chuid foinsí.
- Na cláir theilifíse, na físeáin agus na físchluichí is ansa leis/léi a aithint agus cúiseanna leis na roghanna a chur in iúl.
- Scéalta, leabhair agus rímeanna coitianta a iniúchadh agus roinnt de na pearsana agus a dtréithe tarraingteacha a phlé.
- Tosú ar na saghsanna difriúla teicneolaíochta eolais atá ar fáil a úsáid agus a iniúchadh.
- Tosú ar iniúchadh agus díospóireacht a dhéanamh faoin difríocht idir fógraí agus cláir.

Matamaitic

Sonraí

Tuiscint

Sonraí a aithint agus a léirmhíniú

- Ábhar do ranga na naíonán beag: tacair a shórtáil agus a rangú de réir critéar amháin.
- Ábhar do rang na naíonán mór: tacair a shórtáil agus a rangú de réir dhá chritéar

Drámaíocht

Iniúchadh agus déanamh drámaíochta

- Féith an tsúgartha trí chur i gcéill a fhorbairt chun go ndéanfaí drámaíocht di.
- Cumas a fhorbairt feidhmiú i ról mar chuid dhílis de ghníomhaíocht.
- An tionchar a bhíonn ag an saol fisiceach le teacht ar ghníomhaíocht dhrámata láitheach a eispéiriú.

Stair

Scéalaíocht

- Éisteacht le roinnt scéalta, iad a phlé agus a athinsint trí obair ealaíne agus trí ghníomhaíochtaí simplí scríbhneoireachta eile ó shaol daoine a chuir le saol áitiúil agus/nó náisiúnta agus le saol daoine i dtíortha eile ar bhealaí éagsúla.